

§ 5

Yttrande över stadsrevisionen ”Projektrapport Ensamkommande flyktingbarn”

Dnr 1.6.1-772/2016

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som yttrande över rapporten
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till revisionskontoret

Särskilt uttalande

Ordföranden Åsa Lindhagen m.fl. (MP) och ledamöterna Rana Carlstedt m.fl. (S), Alexandra Mattsson Åkerström (V) och Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnar följande särskilda uttalande:

Stadsrevisionen pekar i sin granskningsrapport gällande stadens mottagning av ensamkommande barn på flera viktiga områden där brister har förekommit. Det är viktigt att de synpunkter som revisorerna lyfter fram tas om hand och leder till att socialnämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna stärker sitt arbete. Särskilt viktigt är det att säkerställa att barnen får träffa sin socialsekreterare inom två veckor från placering, att uppföljningar görs kontinuerligt samt att alla barn tilldelas en god man som har bedömts vara lämplig för att utföra uppdraget med ett barn som huvudman.

Den gode mannens uppdrag är att värna barnets rättigheter. Det är därför viktigt att de som utses till gode män har kännedom om barn i allmänhet och barn på flykt i synnerhet. Det är också av stor vikt att samarbetet mellan socialtjänsten och den gode mannen fungerar bra. En förutsättning för ett gott samarbete är att man har kunskap om varandras roller och uppdrag, och det är därför viktigt att frågan berörs i socialtjänstens introduktionsutbildningar samt i den utbildning som nya gode män får.

Ansvar för att staden har en ändamålsenlig styrning och ledning vilar ytterst på politiken. De problem som revisorerna lyfter är angelägna och många av dem är sådana som diskuterats under hela föregående år. Majoriteten har bland annat tillfört resurser till överförmyndarnämnden för att förvaltningen ska få förbättrade förutsättningar att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Vi har också initierat ett omfattande projekt för att se över flyktingmottagandet i stort i Stockholms stad, för att uppnå just

målen om en ändmålsenlig styrning så att insatser som görs är sammanhållna och av god kvalitet.

Kritiken som revisorerna riktar är i många avseenden skarp och allvarlig. I sammanhanget är det relevant att se att den period som granskningen avser var en på många sätt speciell period. Det kom väldigt många ensamkommande barn på en och samma gång till staden. Socialtjänsten och överförmyndarförvaltningen arbetade intensivt med att hinna med att göra alla delar av arbetet inom utsatta tidsramar och att i så stor utsträckning som möjligt tillse att inget barn för illa. Att i efterhand, så fort som möjligt, följa upp att barn blivit placerade i trygga hem var en central uppgift under början av våren 2016. Inget är mer angeläget än att barn som staden har i sin omvårdnad är trygga och väl omhändertagna.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) lämnar följande särskilda uttalande:

I stadsrevisionens rapport om mottagandet av ensamkommande flyktingbarn bekräftas den bild som Alliansen påtalat vid flertalet tillfällen, att det förekommer allvarliga brister i hanteringen kring mottagandet. Stark kritik riktas framförallt mot att placering av barn har skett i boenden som inte hunnit utredas, vidare har ensamkommande placerats i jourhem längre än vad som är brukligt och placering har gjorts i boenden som inte upphandlats. Kritik som Alliansen har lyft vid flera tillfällen och begärt åtgärder utan gehör från majoriteten.

Vi är väl medvetna om att de föreliggande omständigheterna i vår omvärld har påverkat Stockholm, såväl som hela Sverige. Staden har ställts inför stora utmaningar att hantera. Samtidigt har de alarmerande uppgifter om att socialtjänsten inte hunnit utreda nya jourhem i den takt som situationen har krävt kommit majoriteten tillkänna i ett tidigt skede. Likaså har det sedan länge rapporterats om socialsekreterarnas tuffa arbetsituation med en omfattande personalomsättning, hög arbetsbelastning samt svårigheter att rekrytera erfaren personal vilket också har medfört brister i deras verksamhet.

Den markanta ökningen av ensamkommande barn under 2015 krävde bland annat avsteg från ramavtal med upphandlande familjehem och individuella avtal fick istället tecknas. Dessvärre visar revisionernas rapport att i dessa fall har seriositetskontroller och uppföljning uteblivit. Att situationen har krävt undantag är

förståligt, men staden ska aldrig göra avkall på barns rättsäkerhet och kvalité i verksamheterna.

Det råder även oklarheter när det gäller återsökningsprocessen för statliga medel och kostnadskontroll. Staden har idag rätt att få statlig ersättning, som återsöks hos migrationsverket, för de kostnader som uppstår i samband med omsorg av ensamkommande barn. Revisionsrapporten pekar dock på osäkerhet om när och hur mycket medel som staden kommer att återfå. Detta på grund av, dels att utbetalning från Migrationsverket är fördröjd, dels att det finns brister i den interna kontrollen av återsökningarna. Därutöver bedömer de granskade stadsdelsnämnderna att den statliga ersättningen inte helt täcker handläggningskostnader.

Det utförs inte heller någon systematisk avtalsuppföljning. Det är en oacceptabel situation, så stora brister i kontrollen kan medföra att de statliga ersättningarna inte går till att utföra omsorg för barnet.

Staden har befunnit sig i en exceptionell situation, då flera tusen flyktingtingar har sökt sin tillflyktsort hit. Att avsteg måste göras undantagsvis är förståligt, men när det brister i rättsäkerhet och barn som befinner sig i en extremt utsatt situation far illa på grund av undantag krävs handlingskraft och förändring.

Särskilt uttalande

Ledamoten Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) lämnar följande särskilda uttalande:

Revisorerna har granskat en mycket angelägen fråga, nämligen hur staden har tagit emot de många ensamkommande flyktingbarn som anlänt de senaste åren. Som socialförvaltningen påpekar var situationen under 2015 exceptionell och stadens anställda gjorde stora ansträngningar för att säkerställa ett bra mottagande. Samtidigt tyder revisorernas granskning på att de brister som har förekommit har kvarstått även efter inledningsskedet, vilket naturligtvis är djupt oroväckande.

Det finns ensamkommande barn och unga som inte befinner sig i bra miljöer. SVT har rapporterat om att ensamkommande riskerar att dras in i narkotikamissbruk, liksom att ensamkommande (dock ej av staden) har placerats i familjer med misstänkta IS-sympatier. Det visar på riskerna med en bristfällig granskning av lämpligheten hos jour- och familjehem.

Stadens anställda har som ovan nämnts gjort sitt allra bästa utifrån de förutsättningar de har haft att arbeta med. Men dessa

förutsättningar kunde ha varit bättre. Även om det pågår ett arbete för att förbättra situationen inom socialtjänsten kunde, och kan, staden göra mera för att minska personalomsättningen, inte minst när det kommer till socialsekreterarnas löner.

Staden kunde också ha agerat gentemot regeringen, liksom i dialog med andra kommuner, för att få en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning av de många barn som placerats utanför den egna kommunen, vilket sannolikt hade underlättat kvalitetsgranskningen av hem.

Nu måste samverkan mellan polis, socialtjänst i de olika kommunerna och personal på fältet stärkas. I det stora arbete som pågår med att följa upp placeringar måste stadsdelsnämnderna få kännedom om vilka ungdomar det är som befinner sig i riskfyllda miljöer, för att kunna prioritera såväl individuppföljning som kvalitetsgranskning av hem mot de boenden som misslyckats med att hålla sina barn och ungdomar borta från sådana miljöer. Vi vill inskräpa att hem där barn placerats hos sina släktingar måste utredas, utifrån samma krav på en god uppväxtmiljö som i alla andra hem.

Ersättaryttrande

Ersättaren Stina Bengtsson (C) hänvisar till Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Revisionskontoret har genomfört en granskning i syfte att bedöma om ansvariga nämnder har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av boendeinsatser för ensamkommande barn samt ekonomiska konsekvenser för staden. Granskningen omfattar socialnämnden, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Södermalm.

Granskningen visar att ansvariga nämnder inte har en helt tillräcklig styrning och uppföljning av boendeinsatser för ensamkommande barn. Nämnderna bedöms inte heller ha en helt tillräcklig uppföljning av de ekonomiska konsekvenserna.

De granskade stadsdelsnämnderna har inte utfört någon systematisk och aktiv avtalsuppföljning samt seriositetskontroll av utförarna. Stadsdelsnämnderna gör heller inte regelbundna besök hos barnen inom rimlig tidsram. Vidare framförs att överförmyndarnämnden bör förbättra sin tillsyn av gode män. I rapporten nämns också

brister i individuella avtalsmallar samt brister i stödet till stadsdelsnämnderna i återsökningsprocessen av statsbidrag.

Socialförvaltningen delar bedömningen av de brister som framkommit vad avser individuppföljning och avtalsuppföljning. Samtidigt vill förvaltningen framhålla att granskningen genomfördes under en period då antalet ensamkommande barn tiodubblades vilket initialt påverkar nämndernas möjlighet att upprätthålla ordinarie rutiner.

Inom socialnämndens direkta ansvarsområde påpekar revisorerna att individuella avtalsmallar bör uppdateras och anpassas för ensamkommande barn. Förvaltningen kommer att se över om mallarna kan förbättras för att bättre motsvara ensamkommande barns behov.

I rapporten rekommenderas också socialnämnden att öka stödet till stadsdelsnämnderna kring återsökning av statsbidrag. Förvaltningen har under året tillsatt en tillfällig förstärkning för återökningen vilket bör leda till bättre rutiner.

Socialnämnden yttrar sig endast över de delar i rapporten som avser nämndens direkta ansvarsområde. I övrigt hänvisas till respektive nämnds yttrande.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 28 december 2016.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.